

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21905 - Estructura, Desigualtat i Exclusió Social / 20
Titulació	Grau de Treball Social - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria Antònia Carbonero Gamundi <i>Responsable</i> macarbonero@uib.es	12:00	13:00	Dimecres	05/02/2020	20/07/2020	despatx nombre 4, edifici Beatriu de Pinós
Francisco José González Paredes francisco.gonzalez@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
Caterina Thomàs Vanrell caterina.thomas@uib.cat	18:00	19:00	Dijous	09/09/2019	31/01/2020	Online videoconferència

Contextualització

L'assignatura Estructura, Desigualtat i Exclusió Social contempla l'anàlisi de la desigualtat social, l'organització social i els conflictes socials que es produeixen al si de la societat, tot analitzant les relacions que es donen entre les classes socials i la seva incidència en la distribució de recursos. També s'estudia la desigualtat des de la perspectiva de gènere. Per últim s'analitza la pobresa, la vulnerabilitat i l'exclusió social a nivell mundial i en el context de les Illes Balears.

L'assignatura té un caràcter introductori, amb l'objectiu de contextualitzar els fenòmens i fets socials sobre els quals es produeix la intervenció del treball social. En aquest sentit, l'assignatura s'emmarca en el mòdul "Processos i problemes sobre els que actua el treball social".

Requisits

Competències

Guia docent

Específiques

- * Capacitat de resolució de situacions de risc prèvia identificació i definició de la naturalesa del mateix.

Genèriques

- * Capacitat de comprensió i anàlisi de les estructures socials del món actual, dels processos de canvi i els efectes que les desigualtats socials desencadenen sobre les persones, les famílies i les comunitats.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. Principals conceptes en l'estudi de la desigualtat i l'estratificació social
 - * Definicions: desigualtat i estratificació, divisions de classe i mobilitat social. Estratificació social en el modern sistema mundial
 - * Dimensions de la desigualtat: de renda i riquesa, de salut, polítiques públiques i desigualtats.
 - * Les desigualtats del sistema sexe/gènere i les desigualtats de raça/ètnia.
2. Els sistemes d'estratificació: característiques i història
 - Característiques bàsiques.
 - Principals sistemes: esclavitud, castes, estaments i classes
 - Breu història de la desigualtat i l'estratificació
3. Perspectives clàssiques en l'estudi de les classes socials
 - El paradigma del conflicte i el paradigma funcionalista.
 - Les classes socials i l'explotació segons Marx.
 - L'estratificació social segons Weber.
 - Les classes socials en els estudis actuals. Neoweberians, neomarxistes, neofuncionalistes, escales de prestigi.
 - Les classes socials i els estils de vida.
4. Pautes de desigualtat i estratificació al món a l'actualitat
 - * L'estructura de classes, l'organització del treball i el sistema d'acumulació a les societats del centre.
 - * La desigualtat de gènere, el patriarcat i el capitalisme
 - * La colonialitat i la desigualtat de classe, gènere, ètnia/raça.
 - * El sistema d'estratificació mundial.
 - * Estratificació mundial i globalització. Efectes del sistema mundial en l'estratificació als països empobrits i en les diferents dimensions de la desigualtat.
5. Exclusió social, vulnerabilitat i pobresa humana
 - * Història i trets centrals dels conceptes de pobresa, exclusió, marginalitat i vulnerabilitat social. La vulnerabilitat en el cor del sistema productiu, la "nova qüestió social".
 - * La producció de l'exclusió social: la relació integrats/exclusos
6. Dimensions, factors i eixos d'exclusió social

Guia docent

- * Els eixos econòmic, polític (ciutadania) i de relacions socials de l'exclusió. L'exclusió i les migracions, l'exclusió i el gènere, l'edat i la salut.
- * El dimensionament de l'exclusió i la vulnerabilitat: indicadors sintètics.
- * Exclusió, marginalitat i ciutat

7. Estratificació, desigualtat i exclusió social a Espanya/Balears

- * Trets de l'estratificació social i desigualtat a Espanya
- * La medició de la pobresa i exclusió a Espanya/Balears. Impacte de la crisi en la exclusió i cohesió social.
- * Polítiques de lluita contra l'exclusió i els forats de la protecció social

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Teoria sobre Estructura i Desigualtat Social	Grup gran (G)	Presentació dels principals continguts de l'assignatura amb la finalitat d'introduir els alumnes en els principals debats sobre la desigualtat social. La metodologia serà expositiva, tot lligant sempre que es pugui els conceptes amb exemples.	40
Classes pràctiques	Activitat específica	Grup mitjà (M)	<p>La finalitat de les classes pràctiques és portar a terme una activitat específica que permeti enfocar els continguts de l'assignatura des d'una altra òptica, més enllà de les classes expositives. La metodologia estarà basada també en la participació, tot prenent en consideració la qualitat i la idoneïtat de les aportacions dels alumnes. Les pràctiques comprenen tallers per il·lustrar continguts i conceptes de l'assignatura amb l'estudi de casos específics, que seran documentats amb textos. Aquests textos tant poden ser teòrics, com el document d'una política pública o un dossier sobre una temàtica de desigualtat social recollida dels mitjans de comunicació. La metodologia serà participativa, vinculant els estudiants a través de dinàmiques i el debat en grup. L'alumne podrà optar per complementar les activitats pràctiques amb la participació en debats prèviament especificats.</p> <p>Durant el curs 2019-2020 se duràn a terme tallers i pràctiques a partir de l'aprenentatge del programa Nvivo per al maneig de fonts qualitatives. També s'incorporan com a activitats complementàries diferents debats la data dels quals s'especificarà en el decurs del curs acadèmic a través de la plataforma digital.</p> <p>Aquest curs acadèmic 2019-2020 s'inclou la participació en el projecte docent sobre l'aprenentatge Cooperatiu I Servei a zones turístiques vulnerabilitzades. El cas de Calvià, el que suposa que un o dos grups d'estudiants focalitzaran el seu treball grupal i la seva participació en les pràctiques en aquest projecte.</p>	20

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació

Guia docent

continua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual		La finalitat del treball individual serà l'aprofundiment en un contingut específic de l'assignatura, en concret les relacions entre el món del treball i la desigualtat social. La metodologia consistirà en un exercici escrit a partir de la lectura del llibre "La corrosión del carácter. Las condiciones de trabajo en el nuevo capitalismo" de Richard Sennett.	45
Estudi i treball autònom en grup		La finalitat del treball en grup és desenvolupar estratègies o habilitats cooperatives a l'hora d'analitzar un contingut de l'assignatura. En aquest sentit, a més d'avaluar la qualitat del treball realitzat, es cotejarà la participació dels distints membres en la realització del treball. La metodologia consistirà en fer un seguiment de les estratègies cooperatives del grup a l'hora de realitzar el treball: com distribuïxen les tasques, quin és el debat al si del grup i finalment com es desenvolupa la presentació oral. Aquest curs acadèmic 2019-2020 s'inclou la participació en el projecte docent <i>Diagnòstics comunitaris participatius a zones turístiques vulnerabilitzades de l'illa de Mallorca (Calvià). Aprenentatge Servei</i> , el que suposa que dos grups d'estudiants focalitzaran el seu treball grupal i la seva participació en les pràctiques en aquest projecte.	45

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Teoria sobre Estructura i Desigualtat Social

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Presentació dels principals continguts de l'assignatura amb la finalitat d'introduir els alumnes en els principals debats sobre la desigualtat social. La metodologia serà expositiva, tot lligant sempre que es pugui els conceptes amb exemples.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà positivament la capacitat de respondre amb precisió a la pregunta, relativa als continguts exposats a classe. Aquest criteri d'avaluació constitueix un indicador del seguiment de les sessions teòriques per part dels alumnes.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Activitat específica

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves objectives (no recuperable)
Descripció	La finalitat de les classes pràctiques és portar a terme una activitat específica que permeti enfocar els continguts de l'assignatura des d'una altra òptica, més enllà de les classes expositives. La metodologia estarà basada també en la participació, tot prenent en consideració la qualitat i la idoneïtat de les aportacions dels alumnes. Les pràctiques comprenen tallers per il·lustrar continguts i conceptes de l'assignatura amb l'estudi de casos específics, que seran documentats amb textos. Aquests textos tant poden ser teòrics, com el document d'una política pública o un dossier sobre una temàtica de desigualtat social recollida dels mitjans de comunicació. La metodologia serà participativa, vinculant els estudiants a través de dinàmiques i el debat en grup. L'alumne podrà optar per complementar les activitats pràctiques amb la participació en debats previament especificats. Durant el curs 2019-2020 se duran a terme tallers i pràctiques a partir de l'aprenentatge del programa Nvivo per al maneig de fonts qualitatives. També s'incorpen com a activitats complementàries diferents debats la data dels quals s'especificarà en el decurs del curs acadèmic a través de la plataforma digital. Aquest curs acadèmic 2019-2020 s'inclou la participació en el projecte docent sobre l'aprenentatge Cooperatiu I Servei a zones turístiques vulnerabilitzades. El cas de Calvià, el que suposa que un o dos grups d'estudiants focalitzaran el seu treball grupal i la seva participació en les pràctiques en aquest projecte.
Criteris d'avaluació	Per a l'avaluació positiva caldrà un anàlisi adient de l'activitat realitzada, que demostrï que s'ha seguit l'activitat amb atenció i que hi ha hagut un mínim de comprensió dels objectius de l'activitat. En els casos de la participació en debats complementaris s'entregarà un breu resum i comentari.

Percentatge de la qualificació final: 15%

Estudi i treball autònom individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	La finalitat del treball individual serà l'aprofundiment en un contingut específic de l'assignatura, en concret les relacions entre el món del treball i la desigualtat social. La metodologia consistirà en un exercici escrit a partir de la lectura del llibre "La corrosión del carácter. Las condiciones de trabajo en el nuevo capitalismo" de Richard Sennett.
Criteris d'avaluació	Per a l'avaluació positiva, cal demostrar que s'ha portat a terme una lectura crítica i aprofundida del llibre, tot respondent de manera acurada i adient a les preguntes específiques que es plantejaran per desenvolupar el treball.

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Guia docent

Estudi i treball autònom en grup

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	La finalitat del treball en grup és desenvolupar estratègies o habilitats cooperatives a l'hora d'analitzar un contingut de l'assignatura. En aquest sentit, a més d'avaluar la qualitat del treball realitzat, es cotejarà la participació dels distints membres en la realització del treball. La metodologia consistirà en fer un seguiment de les estratègies cooperatives del grup a l'hora de realitzar el treball: com distribuïen les tasques, quin és el debat al si del grup i finalment com es desenvolupa la presentació oral. Aquest curs acadèmic 2019-2020 s'inclou la participació en el projecte docent Diagnòstics comunitaris participatius a zones turístiques vulnerabilitzades de l'illa de Mallorca (Calvià). Aprenentatge Servei, el que suposa que dos grups d'estudiants focalitzaran el seu treball grupal i la seva participació en les pràctiques en aquest projecte.
Criteris d'avaluació	Per a l'avaluació positiva, es valorarà l'habilitat per presentar de manera adient, ordenada i clara el contingut del tema triat. També es considerarà la capacitat de presentar el treball de manera col·legiada, així com l'habilitat de comunicar quins han estat els debats al si del grup a l'hora de plantejar i resoldre el tema.

Percentatge de la qualificació final: 20% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- * BAUMAN, Z. (1999): Trabajo, consumismo y nuevos pobres. Gedisa: Barcelona.
- * KERBO, H. R. (1998): Estratificación social y desigualdad. El conflicto de clases en perspectiva histórica y comparada. McGrawhill: Madrid.
- * LAPARRA NAVARRO, M y PÉREZ ERANSUS (coord.) (2008): *Exclusión social en España. Un espacio disperso en intensa transformación*. Fundación Foessa: Cáritas Española. Madrid.
- * LAPARRA NAVARRO, M y PÉREZ ERANSUS (coord.) (2010): *El primer impacto de la crisis en la cohesión social en España*. Fundación Foessa. Cáritas Española: Madrid.
- * SENNET, R. (2000): *La corrosión del carácter. Las consecuencias personales del trabajo en el nuevo capitalismo*. Anagrama: Barcelona.

Bibliografia complementària

- * ALONSO, L. E. (1999): *Trabajo y Ciudadanía*, Editorial Trotta, Madrid.
- * AMOROS, C. (1995): *Diez palabras clave sobre mujer*. Edit. Verbo Divino: Pamplona
- * BAUMAN, Z. (2008): *Vidas desperdiciadas. La modernidad y sus parias*. Paidós: Buenos Aires.
- * BOLTANSKI, L y CHIAPELLO, E. (2002): *El nuevo espíritu del capitalismo*. Akal: Madrid.
- * BOURDIEU, P. (1988): *La distinción*, Taurus: Madrid.
- * BOURDIEU, P. (1999): *La miseria del mundo*, Akal: Madrid.
- * CASTEL, R. (1995): "De la Exclusión como estado a la vulnerabilidad como proceso", *Archipiélago*, núm. 21, pp. 27-36.
- * CROMPTON, R. (1994): *Clase y estratificación. Una introducción a los debates actuales*, Tecnos: Madrid.
- * ELIAS, N. i SCOTSON, J. L. (1997): *Logiques de l'exclusion*, Fayard, Paris.
- * LASCH, Chr. (1996): *La Rebelión de las Élités y la traición a la democracia*, Paidós: Barcelona.
- * MARX, K. i ENGELS, FR. (1978): *La Sagrada Familia. La situación de la clase obrera en Inglaterra*, Grijalbo: Barcelona.
- * SEN, A. (1995): *Nuevo examen de la desigualdad*, Alianza editorial: Madrid.
- * POLANYI, K. (1989): *La gran transformación. Crítica del liberalismo económico*, ediciones La Piqueta: Madrid.

Guia docent

- * VARELA, N. (2005): *Feminismo para principiantes*. S. A. Ediciones: Barcelona.
- * WRIGHT, E. O. (1995): "Análisis de Clase", a J. C. (ed.), *Desigualdad y clases sociales. Un seminario en torno a E. O. Wright*, Fundación Argenteria y Visor, Madrid, pp. 21-54.

Altres recursos

S'especificaràn els recursos a l'aula digital. S'inclouràn recursos específics lligats al projecte d'innovació docent del qu es forma part.

